

■ Şəfaqət CAVANŞIRZADƏ

Tələbə qohumum özünü həddindən artıq gözəl qızların cəngavəri kimi hiss edir. Gözəl olmayan, ətli-qanlı qızlara qarşı da biganə qala bilmirdi. Düzü, gözəl qız görəndə mən də baxıram, o qız kimi gözəl olmadığım üçün dəfələrlə paxıllıq hissi də keçirmişəm. Nədənə qohumumun bəyənib-seçdiyi gözəllərə heç cür qanım qaynamırdı. Hər dəfə o qızlar tərəfindən aldanmaq, deyəsən, qohumumun taleyinə yazılmışdı. "Həyatda hər şey qismətdir" deyirlər. Qohumum yenə bir gün bizə gəldi. Axşam süfrəsində onun enli küreyinə, yaraşığına, balaca burnuna, vaxtından tez ağarmış saçlarına ovçu şikarını güdən kimi baxa-baxa yeməyimlə oynayırdım. Evdəkilərin nə danışdı, fikir vermirdim, ancaq onun haqqında fikirləşirdim. Kurs yoldaşı Gülcanın ona xəyanətini heç cür başa düşə bilmirdim. Gülcandan sonra qohumum qızlara qarşı laqeyd

saat danışdım. Göz dəyməsin, sözü sözə calayıb, uzun-uzadı danışmaq uşaqlıqdan qalan xasiyyətimdi. Sonrakı günlər öz nömrəmlə danışdım qızla. Üstəlik bacım da danışdı. Anam telefonla danışmasa da salam göndərəndə eşidirdi. Qıza təsəlli verirdim. İnsanlara qarşı həssas olsam da, həyata qarşı soyuq və biganə olduğumu məni tanıyanlar məndən yaxşı bilirdi. Daha doğrusu, mən böyüdkcə bildilər.

Rusiyyaya gedəndə də qız mənə zəng edirdi, amma gizli yığırdı. Konturun qurtarar deyirdim, nömrəni yaz, məsajlaşaq. Danışib qurtarandan sonra da həmişə ağlayardım. Bir-iki gündən sonra cin nömrəsindən zəng vurdu. Səsimi eşidib təəccübləndim.

Nə yaxşı gəlmisən? Sağaldın? - soruşdum.

O vaxtlar xərcəng xəstəliyi haqqında geniş məlumatım yoxuydu. Vay-vay, yadıma indi də düşəndə tüstü tərəmdən çıxır.

Yox, Türkiyədəyəm. Moskvadan məni Türkiyəyə göndərdilər. Əməliyyat burda olacaq. - dedi.

Qohumumla evlənməkdən söz salanda:

Qız, əsas sən sağal. İnşallah ailə də qurarsız, -dedim və əlavə etdim, -hələ xoşbəxt günləriniz qabaqdadır. Həm də ki bizim oğlan oxuyur. Bu işləyəsi, özünə şalvar alası... çox var.

Qisası, bu qızı güldürmək üçün ayrı vaxtı məndən soruşanda danışa bilmə-

Narahat qalmışdım. Bir saatdan sonra zəng elədim. Telefonuna zəng çatmadıqda narahatlığım daha da artdı.

O gün, necə oldusa, düz saat səkkiz yarısa gözümü açdım. Telefona cumdum, qıza zəng elədim. Yenə zəng çatmadı. Qohumum da, mən də bir həftə gözlədik, xəbər çıxmadı. Mesaj da yoxuydu. Zəng də gəlmirdi.

Qohumum qızın ev nömrəsini də, mobil nömrəsini də polis dostuna verdi. Sağ olsun, məlum oldu ki, nömrə Gencədən olan bir kişinin adındadır. Ev telefonundan ünvanı öyrəndik. Qohumumun imtahanı olduğundan ünvanı dəftərimin arxa tərəfinə yazdım. Şəhər doqquzda çıxdım evdən. Qızın zəng elədiyi ev telefonundan Elmlərdə yaşadığını bilirdim. İlk yalanını burda öyrəndim...

Biz başqa ünvan bilirdik. Eləmədim tənbəllik birinci küçəni, sonra binanı soruşa-soruşa axırda tənəffəs qapının ağzına çatdım. Qapını döydüm, gec açıldı. Qapını yarıcılaq bir kişi qapını açmışdı. Utandığımdan bilmədim nə edim.

Kişi qasqabaqlıydı. Belə başa düşdüm ki, yuxusundan oyatmışam.

Nə lazımdır? - soruşdu.

Salam, dayı. Bağışlayın, bu vaxt narahat etdim. Evdə xanım var?

Kişi mənə necə baxdı, bilmirəm, mən başımı aşağı salmışdım. Qapı üzümə örtüldü.

Quruyub qalmışdım. Bilmədim qayı-

də qəşəngcə aldandığımızı dərk elədim. Elə adam da mənə məsləhət gördü ki, yaydı, get evə, aldanmısan. Səni gün vuracaq.

Sağollaşib Elmlərə gəldim. Dörd peşəki alıb yedim, üstündən də bir sərini ayran içəndən sonra birbaşa Tibb universitetinə getdim. Nəzarətçi polis dayıya yaxınlaşdım. Dayı mənə gülürüzlə salamlaşdı. Dayıya hər şeyi olduğu kimi danışdım. Ürəyi yandı yanmağına, amma dedi ki, qızım, səni aparacam dekanın yanına. Xəstəliyə görə təhsilini donduran tələbələrin siyahısını çalışacam göstərsin sənə. Amma sizi o qız aldadıb.

Aldanmağımı çoxdan bilirdim. Bəyən yazdım, axı, mən möcüzələrə inanan insanam. Dekanın yanına getdik, vəziyyəti başa düşdü. Xəstəlikdən altı tələbənin təhsilini dondurduğunu dedi və siyahını mənə göstərdi. Qızın adı, soyadı çıxmadı. Kor-peşman universitetin həyətində polis dayıyla qayıtdım. Dayı da mənə məsləhət gördü ki, qızım, istidir. Gün vuracaq səni, get evinə.

Yox dayı, bir xəstəxana da var. Ora da dəyim, sonra evə gedərəm.

Dayı güldü:

Allah saxlasın səni. Başa düşmürsən, a bala? O qız sənə yalan danışib.

Nə bilim, dayı... Bu qədər yalan olar? - dedim. Hələ də ürəyimin dərinliklərində qızın səmimiyyətinə inanmaq istəyirdim, bəlkə də...

Dayı nömrəsini mənə verib:

Qızım, qohumum səməşkodda işləyir. Evə gedim, zəng edib qızın anasını soruşacam. İndi gedəcəksən, bilmirsən səni kim qarşılayacaq. Yaxşısı budur, sən çıx get evinə. Özünü həlak eləmə, - dedi.

Gəzməkdən, aldanmaqdan, düzü, haldan düşmüşdüm. Kefim də yox idi. Dayını nəyi var yola verməli oldum. Nömrəsini aldım, axşam zəng edəcəyimi söylədim.

Dayıyla sağollaşib birbaşa xəstəxanaya getdim. Bilmirdim kimə yaxınlaşım. Qarşıdan ağ xəltəli, dolu bədənli xala gəlirdi. Salamladım, qızın anasının adını deyib soruşdum. Dəqiq qadının onların şöbəsində işləyib-isləmədiyini soruşdu. Bilmirəm, dedim. Sağ olsun, məni iti qovan kimi qovdu.

Qovduğu üçün dalaşmaq halım da yox idi. Hardan baxsaq, səhv çıxan mən olacqdım. Xəstəxananın həyətində çıxdım. Qadının hərəkətindən gözüm dolmuşdu. Doğuş şöbəsinin qabağınacan gəldim. Ağ xəltəli, hündür, yaşı təxminən 50-60 olardı, bir kişi mənə yaxınlaşdı, salam verdi. Könülsüz salamını aldım.

Nəyəsə olub? -soruşdu.

Bu adda qadın axtardığımı dedim. Mərdimazar insan deyiləm, ağ xəltəli qadının məni qovduğunu demədim. Özünü təqdim elədi, şöbə müdiri idi. Mənimlə gəl, dedi. Kadrlar şöbəsinə gedənəcən haqqımda suallar verdi, mən də uşaq kimi suallarını cavablayırdım. Kadrlar şöbəsində məni bir xanıma tapşırırdı ki, necə lazımdır kömək ələsin. Xanım baş üstə dedi, dediyim qadının adını heç digər şöbələrdə də tapmadı. Al-dandığımı qadın da üzümə vurdu.

Bu dəfə özüm-özümə evə getməyi məsləhət gördüm. Hamamda suyun altında hönkürtüylə ağlayanda anam qapının ağzında səsimi eşidib narahat olmuşdu. Qapını döydü açımdı. Açmadım. Niyə ağladığımı soruşanda, ürəyimi boşaltdıram, dedim.

Sonunda bir şeyi anladım. Əslində, qürurlu qız xəstə haliyla özünü hansısa oğlana sevdirməyə çalışmaz. Lap sevdirməyə də, oğlanla tanış olub, onu vicdanının zərbəsi altında qoymaz. Kim olur olsun, xəstə halında canının hayında olar. Danışdıqları ana-atası, tək qalanda da inandığı Tanrı ola bilər.

Zamanla unutmaq əvəzinə, daha da təsir elədi mənə. Bu qədər mərhəmətli olduğum üçün özümdən zəhləm də getdi. O qıza nifrətim bu gün də var. Üstündən on ildən çox vaxt keçsə də...Rəfiqələrələ mənim və qohumumun hissləriylə oynadığı üçün nə qədər güldüklərini təsəvvür edirəm. Yenə də sağ olsun. Əsl həyat dərsi öyrətdi bizə. Bu məsələni eşidən tanış-bilişlər deyirlər ki, qıza qohumumdan çox elə bil mən vurulmuşdum...

HƏYAT DƏRSİ

hekaya

qala bilmədiyi qədər də inamsız idi. Yaxşı bilirdim, onun qısqanclığı sevgidən yox, həmişə inamsızlıqdan olurdu. Bu dəfə hər şey başqa cür oldu.

Avtobusa minəndə gözü qarşı tərəfdə oturmış qıza sataşdı. Qız qohumumla, qohumum qızla baxışa-baxışa bir-birinin ürəyinə yol tapıblar. Avtobusdan düşəndə qohumum qıza yaxınlaşır, aralarında nə söhbət olub təfərrüatıyla yazı bilməyəcəm. Onu bilirəm ki, nömrəsini qıza vermək bir göz qırpımında olub. Qızla bir müddət danışdıqdan sonra şəklini mənə göstərdi. Elə bilin Araşla duet oxuyan Ayselin bir balaca sarışın variantıydı. Gözəlliyinə söz ola bilməz. Elə bilin ki, yaradan o gözəl üçün xüsusi bir zaman ayırıb, nə qədər mələk geyimləri var, hamısını bu qıza bağışlayıb.

Qadasi, deyəsən, bu dəfə tale üzünə gülüb, axı. Allah xoşbəxt ələsin!, - deyib ağbırçək nənələr kimi dualı ağzımı açdım.

Dodaqaltı güldü, başını yellədi:

Şəfi, qız xəstədir, ömrünə az qalıb.

Özünü mənə yerimdə təsəvvür elədiniz? Çox pis oldum. Bir az da təəccübləndim. Elə bil gözümün qabağında yeddinci sinfi təzə bitirmiş, yerdə gözüaçıq uzanmış, insanları başına yığan oğlanın meyitini görən mən olmamışam. Üstündən illər keçmişdi. Tez-tez xatırlaya bilməzdim. Yenə də kamazın vurduğu o oğlanı uzun müddət gecələr unuda bilməmişdim. O gecə yenə o oğlanı xatırladım.

Niyə?

Xərcəngdir... Başından... Ailəsiylə Moskvaya getməlidir. Tibb Universitetində oxuyur, dördüncü kursda. Hər gecə danışırıq. Tez sağollaşanda xətrinə deyir. Akademiyada da çox danışmaq olmur. Altı-bazar danışa bilərəm, deyirəm, elə bilir başımdan edirəm, - hiss edirdim, qohumum ürəyində bəxtinə söylürdü, - Səndən ona danışmışam. Nömrəsini verim, sən də danış. Mən olma-yanda, başını qatarsan.

Nə danışım? - soruşdum.

Nə bilim... Danışanda söz-sözü çəkir də... - deyib öz telefonundan qızı yığdı. Hal-əhval tutandan sonra telefonu mənə verdi.

İk iki dəqiqədən sonra qızla düz bir

diyim lətifələri hardan tapıb danışdım, özüm də bilmədim, amma danışdım. Güldürməyi də bacarırdım. Özünü tərifləmək kimi çıxmasın, dərddi adamı güldürüb dərdsiz kimi hiss elətdirmək, əzəldən canımda var.

Qıza görə cin nömrə almalı oldum. Hər gün mənimlə danışdı. Qohumumla isə gecələr danışdı. Bir dəfə söhbət əsnasında dedi:

Moskvada əməliyyat olanda, bacım deyir, qohumunun adını sayaqlamışam. Atam da əsəbləşib bacımdan soruşub ki, bu oğlan kimdir ki bu qız onun adını sayaqlayır. Bacım susub heç nə deməyib... Qismət... Sağalım, evlənerik...

Dalağım sancdı. Ertəsi gün qohumumla söhbət edəndə dedi ki, bu qız bu hayda da ancaq elə evlənməkdən danışır. Dəlgin halda dedim:

Fikir vermə... Evliliklə bağlı, çalış, heç nəyə ümidləndirmə. Sağalsın... Bəlkə heç xasiyyətiniz tutmadı...

Qızın dediyyə görə, Tibb universitetinin dördüncü kursunda oxuydu. Anası isə xəstəxanada işləyir. Qohumum mənə bir neçə dəfə söhbət zamanı anasının, atasının adını da, hətta soyadını da söyləmişdi.

Axşam qız yenə zəng elədi mənə. Evlənilib-evlənməklə bağlı qohumumun fikrini soruşanda:

Qadasi, sən axı hələ müalicə alırsan. Üstəlik də tələbəsən. Oğlanın da imkanı hələ yoxdu evlənməyə. Sən sağalsı, oğlan işləyəsi, hardasa, 4-5 il lazımdır... Yaxşıdır da, neçə illik sevgi tarixçəniz olacaq. Sonra oturub uşaqlarınıza danışarsız.

Nə olsun, nişanlı qalırıq, - dedi.

Allah qoysa. Nə xeyirlidirsə, o olsun, - deməkdən başqa söz tapmadım.

Sağollaşarkən:

Sabah saat səkkizdə əməliyyat olmalıyam... Həkimlər deyir ki, əməliyyatdan sağ çıxmaya da bilərəm, - deyib susdu.

Bacın qohumumun nömrəsini bilir? - soruşdum.

Hə.

Mənim də nömrəmi ver bacına. Ya da bacının nömrəsini ver, mən əlaqə saxlayım, -dedim.

Telefonumun zaryatkası qurtarır, bir azdan yazaram, - deyib dəstəyi asdı.